Розділ 1

Високий чоловік з милим вугластим обличчям, зодягнений у світлий плащ, зупинив мене у весняній суботній тисняві на вулиці Дроттнінґатан.

– Привіт, Пак, скільки літ, скільки зим! Радий бачити тебе.

Мені широко усміхався Пауль Сандвалл. І справді, давненько ми не бачились. Пів року, які я провела в редакції ексклюзивного журналу «Ознайомлення», були корисні й приємні. Коли часопис, хоч як усі ми старалися не допустити цього, фінансово почив у Бозі, я горювала майже так само, як і засновник та головний редактор.

І ми відразу ж поринули у спогади.

– Пригадуєш оту оригінальну лілову обкладинку листопадового номера, який так і не вийшов?

– Пам'ятаєш чудову «Оду смугастому котові» Лассе Форшелла?

– А твоє невдале інтерв'ю з Гаррі Мартінсоном? Замість діалогу про лірику п'ятдесятих років вийшов монолог про те, як правильно користуватися телескопом[1]…

– А згадай-но свої тарапати, коли тобі щомісяця доводилося відмовляти нашому невтомному видавцеві-графоману і не пускати до друку його опуси…

[1] Ідеться про опубліковану 1956 року фантастичну поему Гаррі Мартінсона «Аніара», яку цей шведський письменник надихнувся написати у 1953-му, побачивши у своєму домашньому телескопі туманність Андромеди.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Ми стояли посеред вузького тротуару перед вітринами універмагу ПУБ і загороджували людям дорогу. Сандвалл простяг руку й відвів убік дамську парасольку, інакше я б нахромилася на гостре вістря.

– Як твої справи? – спитав Пауль. – Ти вже написала дисертацію?

– Ніколи її не напишу, – похмуро відповіла я. – Ейнар каже, що я на всі боки увихаюся, коли хочу відхреститися від праці над творами Фредріки Бремер. Має рацію мій чоловіченько, у цьому я таки винахідлива й послідовна. Сам він гарує, як той віл. Не знаю, чи тішитися з того, чи чудуватися. Ну а ти як? Що в тебе нового?

Я спитала не просто для годиться. Сандвалл завідував відділом рукописів у видавництві Нурштедта. Писав також театральні рецензії для ранкових газет. Мало того, він завжди мав ще якусь додаткову працю. То редагував модерністичні журнали, то виступав у радіоогляді і започатковував гарячі дискусії, то ще щось.

У Паулевих карих очах блиснув вогник втіхи, усмішка стала ще ширша й радісніша.

– Я дістав призначення. Дуже горджуся ним. Усе літо працюватиму керівником театру Дроттнінгольм.

Цієї миті зграйка галасливих гімназистів притисла нас докупи, і мої гарячі поздоровлення прийшлися в смугасту блакитну краватку мого співрозмовника. Крізь вуличний гул до мене долинав його негучний голос.

Я дізналася, що Пауль здавна полюбив цей театр. Ще змалку бігав отут у замковому парку, відвідуючи на літніх канікулах дядька-садівника. А тепер сталося так, що обидва керівники Дроттнінгольму водночас поїхали в закордонні відрядження.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

– Ґустафові Гіллестрему дали стипендію, щоб вивчати театральну й музейну справу у Франції, а професора[1] запросили взяти участь у гуманістичному конгресі й прочитати цикл лекцій у Сполучених Штатах. Я немало допомагав цим людям у роботі й сподіваюся, що впораюсь із завданням. Одначе відповідальність дуже велика. Сказати правду, перед прем'єрою мною добряче тіпає.

Нервозність ніколи не була притама на врівноваженому симпатичному Сандваллу. Я підбадьорила його, пообіцявши, що триматиму за нього кулаки, і поцікавилася, що йтиме в театрі цього сезону:

– Буде щось нове чи ті самі речі, що й торік?

– Щось нове і гарне. Поставимо оперу Моцарта *«Cosi fan tutte»*[2].

І Пауль жваво замугикав:

– Козі фан тутте-е-е… Так чинять усі-і-і!

Мені не випадало признатися, що не бачила цієї опери, тож я промимрила щось підхоже до миті. Травневий холодок пробрався крізь мій тоненький червоний плащик, я здригнулася. Та захоплений Сандвалл не вгавав:

– А знаєш, хто диригуватиме і режисеруватиме? Маттіас Леммінґ!

Якась молода білявка, що стояла, пасучи очима каскад мережив на вітрині, оглянулася на нас.

Здивувалась, і було чого.

---

[1] Сандвалл має на увазі професора Аґне Беєра (1888–1975) – літературознавця і театрала, директора Дроттнінгольмського музею (1921–1964). Завдяки старанням Беєра Дроттнінгольмський театр, що простояв занедбаним майже 120 років, реставровано і відкрито 1922 року.

[2] У Дроттнінгольмі прем'єра «Козі фан тутте» відбулася 14 червня 1956 року. На ній, зокрема, побували королева Англії Єлизавета Друга, принц Філіп, король Швеції Ґустаф Шостий Адольф і королева Швеції Луїза. Книжка «Поглянь, он смерть тебе чекає» вийшла друком восени 1955-го.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Бо кожний швед – любить він музику чи ні – знає, що Маттіас Леммінґ належить до найвідоміших у світі диригентів. Маестро постійно мешкає в Америці, а в рідній Швеції виступає дуже рідко.

Я теж здивувалася.

– Що ти кажеш! І керівництво театру знайшло кошти, щоб змогти запросити його?

– Ні, – сухо відказав Пауль. – Воно й на звичайні гастролі не має коштів. Просто батьки Стокгольма нарешті втямили, що Дроттнінгольм чи не найдужче приваблюватиме туристів під час тижневого театрального фестивалю. То й виділили гроші на цю виставу. Сам Леммінґ тішиться з цього проєкту.

– Ти особисто знайомий з ним?

– Так і ні. Я стрічався з Леммінґом кілька разів, коли він під час війни жив у Швеції. Але це траплялося на великих урочистостях. Ти ж знаєш, яке тоді знайомство з почесними запрошеними особами.

– Кажуть, він чарівливий…

Сандвалл знизав могутніми плечима.

– Чи я знаю… Леммінґ простий, щирий, природний. Звичайно ж, має в собі немало повабу, але чарівливим я б його не назвав. На вигляд він… невеличкий круглень-кий дядечко, сивий…

– Ой друже, не позбавляй мене ілюзій. Маттіас Леммінґ – то ж світова слава, за ним кожна молодиця мліє. Ми, жінки, хочемо, щоб він був демонічним і романтичним серцеїдом.

Пауль засміявся. Перш ніж розійтись, ми пообіцяли одне одному невдовзі зустрітися. Я й гадати не гадала, що для нього це не пусті слова.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

А таки не пусті, бо посеред наступного тижня Сандвалл зателефонував і поспитав, чи Ейнар і я не мали б охоти завітати до нього в неділю по обіді на коктейль.

– Я вважаю, що напередодні першої репетиції новому керівникові театру годилося б звести Маттіаса Леммінґа з трупою на якійсь приємній вечірці. Що ти на те?.. Радий почути... Ні-ні, я запрошую вас обох власне тому, що ви не артисти. Завдяки вам ця зустріч буде приємніша... Чудово, то ми умовились! Ласкаво прошу.

Улещену й захоплену, мене наче холодною водою обдало, коли виявилося, що Ейнар не поділяє мого захвату.

– По-перше, – кисло сказав він, – я запрацьований, страшенно втомлений після виснажливого семестру в університеті. У неділю потребую відпочити. По-друге, з усіх видів товариського спілкування я найгірш не люблю манірних вечірок з коктейлями. По-третє, мене вивертає від самозакоханих артистів. Глянути тільки на цього типа, що живе поряд нас. Щоразу, коли стрічаюся з ним у коридорі, мені стає недобре.

Тепер настала моя черга висловити невдоволення.

– А ти ніколи не подумав, що я теж втомлююся, бачачи тебе втомленим?! Якщо взагалі бачу! Тобі й за вухом не свербить, що востаннє ми відвідали театр чи ресторан ще торік на Великдень. За цей квітень ти й хвилинки вільної для мене не знайшов. Вічно сидиш вдома по вуха в якихось припалих пилюкою шпаргалах. Скажу тобі...

– Досить, досить. Ради Бога, вгамуйся. Гаразд, піду з тобою, обіцяю. Буду покірний, як те ягня.

Цмокнувши мене, Ейнар повернувся до свого письмового стола, а я задумалася про одяг. У що б то вбратися

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

на таку оказію – на знайомство з Маттіасом Леммінґом? У приталену жовту сукню чи широку в плечах рожеву? Само собою, треба купити нові туфлі... Мабуть, і сумочку.

Я придбала і туфлі, і сумочку. Ще й малесенький білий капелюшок за сто шістдесят крон. Настала неділя. Ейнар дуже люб'язно зауважив, що рожеве плаття личить до шкіри й чорного волосся. Проте в решті мій чоловік був не таким чемним, як пообіцяв.

– Нокебю, – роздратовано бурмотів він, одягаючи темний піджак. – Що за дурна ідея – влаштувати забаву в чорта на рогах! Кинеш там на зуб трохи солоного мигдалю та шмат ковбаси зі шпички. І лигнеш п'ять-шість склянок того американського пійла. Забагато, щоб сісти за кермо, і замало, щоб викинути на таксі кількадесят крон...

– Пауль Сандвалл мешкає в Нокебю, – терпляче пояснювала я. – Він удівець і, напевно, не дуже вправний кулінар... Чи добре сидить на мені капелюшок?

– Якщо ця штучка має правити за капелюшок, то добре. Подзвонити й викликати таксі?

Пролунав дзвінок. Від дверей. Чоловік пішов відчинити. По тону його голосу я визначила, що завітав аж ніяк не найкращий Ейнарів приятель.

– Так. Еге ж, ми теж на гостину до пана Сандвалла... У складку на таксі? Угу, це, мабуть, було б доцільно...

І в нашу оселю вплив пружною ходою оперний співак Ульрік Аннерфельт, той самий молодик, про якого тільки що так неприхильно висловився Ейнар. На відміну від мого чоловіка я зраділа й розглядала нашого вродливого сусіда з відвертою цікавістю.

Перед моїми очима постала гнучка фігура, хвилясте чорне волосся і обличчя довершеної краси. Облич-

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

чя давньої й вишуканої – може, аж занадто – культури. Спершу я не знала, чим витлумачити Ейнарову нехіть до цього вродливця. Звісно, можна помітити легкий наліт жіночности в його рухах. Звісно, надто вже елегантний його сіро-синій двобортний костюм. Все це так, але ж Ейнар ніколи не дозволяв собі судити про людину по ось таких деталях.

Тим часом Аннерфельт взяв мою руку, підніс її до своїх вуст і сказав:

– Пані Буре, я неймовірно щасливий! Довго мріяв я про нагоду познайомитися з найчарівнішою й найпривабливішою в будинку дамою.

І тут я зрозуміла. Особа, яка штучно поводиться і неприродно говорить грудним голосом не на сцені Королівського театру, а у звичайнісінькому помешканні, навряд чи викликатиме симпатію.

Ми ще не доїхали до Нокебю, а оте моє припущення стало певністю. Ейнар завбачливо сів поруч шофера й поклав на мене обов'язок вести світську бесіду з красенем-баритоном.

Що голос – баритон, це було зразу пізнати. На думку його щасливого власника, досконалий інструмент. Набагато вартніший, ніж у разом взятих Йоеля Берглунда, Сіґурда Б'єрлінґа та інших нездар. Їх, не знати чого, тішить прихильністю обмежене начальство театру.

– Я ще молодий, навіть тридцяти нема. Треба чекати, поки повимирають ці старі партачі... Пані Буре, чи чули ви мене в ролі Папаґено у «Чарівній флейті»? Невдала постановка... але я був на висоті. Хоча Джилл Гассел вилітала з ролі. На жаль, так тривало аж до самого кінця опери.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>